

3. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах (укр/рос): Конвенція Співдружності незалеж. держав від 22.01.1993 р.: станом на 21.01.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text.

4. Палій Н. О. Правові аспекти протидії дискримінації жінок (міжнародний досвід). Бюлетень Міністерства юстиції України. 2019. № 3. С. 47-51.

5. Parenting agreements | Family Relationships Online. Home | Family Relationships Online. URL: <https://www.familyrelationships.gov.au/parenting/parenting-agreements#:~:text=A%20parenting%20plan%20is%20a,format%20for%20a%20parenting%20plan>.

УДК 349.41

DOI: 10.31733/17-03-2023-648-650

Ольга КРОНДА

доцент кафедри інтелектуальної
власності та інформаційного права,
кандидат юридичних наук, доцент

Іван ІЛЬЧЕНКО

магістрант
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ПОВОСННІ ЗМІНИ ДО ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Військова агресія Росії відгукнулася у всіх без винятку сферах життя нашого українського суспільства. Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», введеним в дію Законом України від 24 лютого 2022 р. № 2120-IX, в Україні введено воєнний стан. Однією з основних складових нашого суспільного життя, яка має негайно реагувати на такий серйозний виклик, є законодавчо-правова сфера. І земельне законодавство не стало тут виключенням, адже земля і як природний ресурс, і як нерухоме майно разом з іншими природними ресурсами та об'єктами нерухомості опинилася в епіцентрі воєнних дій і військових подій в Україні. На сьогодні законодавець здійснив чимало важливих кроків, аби адаптувати земельне законодавство до нових реалій [1, с. 237].

Від початку повномасштабного вторгнення в Україну минуло вже понад десять місяців. Безумовно, це складний час, і реалії, в яких опинилась наша країна, що повсякчасно вимагають прийняття непростих рішень. Аби забезпечити функціонування держави в умовах воєнного стану, мінімізувати кризові явища в різних сферах суспільних відносин, було прийнято чимало законодавчих змін. Не залишилась поза увагою і сфера земельних відносин. За період дії воєнного стану законодавство, що регулює земельні відносини в Україні, вже кілька разів змінювалося і, найімовірніше, це не останні зміни. Тема правового регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану є актуальною з огляду на активний законодавчий процес у цій сфері.

Згідно з п. 3 зазначеного Указу Президента України у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст.ст. 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Зокрема, гарантована ст. 41 Конституції України непорушність і недоторканість права власності (в тому числі і на землю) зараз певним чином обмежена. У зв'язку із цим проаналізуємо українське законодавство, яким так чи інакше коригуються особливості перебігу земельних відносин в умовах воєнного стану [1, с. 237].

Так, 24.03.2022 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» № 2145-IX (далі – «Закон 2145»). Цей документ є відправною

точкою в розвитку спеціального законодавства в сфері земельних правовідносин в умовах воєнного стану. Вказаний закон покликаний вдосконалити окремі процедури та спростити набуття прав користування на земельні ділянки сільськогосподарського призначення в умовах воєнного стану з метою їх раціонального використання у 2022 році для ведення товарного сільськогосподарського виробництва та забезпечення продовольчої безпеки України [2]. Наступним законодавчим актом, що стосувався сфери суспільних відносин став Закон №2247-IX від 12.05.2022 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану» (надалі – Закон № 2247) [3].

І парламентарі одним «кроком» не обмежились. В тісній зв'язці із Законом № 2247 (земельна зміни) проголосували Закон № 2254-IX від 12.05.2022 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності» (надалі – Закон № 2254).

До когорти важливих законів, що були проголосовані в цілому 12.05.2022, долучився Закон № 2259-IX від 12.05.2022 «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану». Цей документ важливий для територіальних громад новими, розширеними повноваженнями місцевого голови в сфері земельних правовідносин, містобудування та архітектури [4].

Та й на цьому законодавець не зупинився. 12.05.2022 був прийнятий в цілому та передано на підпис Президенту законопроект № 3774 щодо удосконалення механізму протидії рейдерству. Документ покращує механізми реєстрації речових прав, в тому числі прав користування земельною ділянкою.

Уряд теж не стояв на місці. Звернімо увагу на три важливі постанови Уряду, які формують земельне законодавство в умовах воєнного стану.

Постанова КМУ від 19.04.2022 № 480 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності нотаріусів та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану», яка тоді частково запустила роботу Державного реєстру речових прав на нерухоме майно [5].

Постанова КМУ від 07.05.2022 № 564 «Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану», яка відновила робота Державного земельного кадастру на особливих умовах, яка встановила відновлення роботи Державного земельного кадастру на особливих умовах [7].

Постанова КМУ від 10.05.2022 № 563 «Деякі питання регулювання земельних відносин», яка запровадила зміни до типового договору оренди землі у зв'язку із прийняттям Закону №2145. Встановлена заборона доступу сертифікованих інженерів-землепорядників до ДЗК до припинення правового режиму воєнного стану [6].

Тобто маємо низку законодавства в сфері управління земельними ресурсами в умовах воєнного стану.

Верховна Рада 19 жовтня 2022 року прийняла закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відновлення системи оформлення прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення та удосконалення законодавства щодо охорони земель» [8].

Законом пропонується, зокрема:

- відновити проведення земельних торгів з передачі у користування земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності;
- відновити реєстрацію прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, яка була зупинена через війну;
- закріпити право розміщення об'єктів виробництва біометану у складі сільськогосподарських комплексів на земельних ділянках сільськогосподарського призначення без зміни цільового призначення;
- скасувати необхідність відшкодування втрат сільськогосподарського призначення у разі зміни цільового призначення земельних ділянок сільськогосподарського призначення;
- врегулювати питання внесення до Державного земельного кадастру відомостей про якісні характеристики угідь, заходи щодо охорони земель і ґрунтів, обмеження у використанні земель;
- встановити, що громадяни та юридичні особи, які одержали право постійного користування земельними ділянками державної та комунальної власності, але відповідно до

Земельного кодексу України не можуть бути суб'єктами такого права, можуть викупити такі земельні ділянки із розстроченням платежу або отримати їх в оренду із визначеними умовами таких договорів;

– дозволити в умовах воєнного стану безоплатну приватизацію земельних ділянок, на яких розташовані будівлі, споруди, що перебувають у приватній власності, а також земельних ділянок, які передані громадянам у користування до набрання чинності Земельним кодексом України, тощо.

Отже, як бачимо, умови воєнного стану вплинули на всі сфери суспільного життя і не оминули осторонь земельне законодавство. Земля і як природний ресурс, і як нерухоме майно разом з іншими природними ресурсами та об'єктами нерухомості опинилася в епіцентрі воєнних дій і військових подій в Україні. На сьогодні законодавець здійснив чимало важливих кроків, аби адаптувати земельне законодавство до нових реалій, тому прийняті законодавчі зміни стосовно сфери земельних відносин ще точно не останні, так як сучасні реалії диктують свої умови, які впливають на перебіг земельних відносин в нашій державі.

1. Засць О. Правові форми набуття прав на землю в контексті повоєнних змін до законодавства України. Актуальні питання розвитку юридичної науки та практики: матер. Міжнародної науково-практичної конференції (12 травня 2022 року). 389 с.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану Закон України від 24.03.2022 р. № 2145-IX.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану Закон України від 12.05.2022 р. № 2247-IX.

4. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану Закон України від 12.05.2022 р. № 2259-IX.

5. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності нотаріусів та функціонування єдиних та державних реєстрів, Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 р. № 480.

6. Деякі питання регулювання земельних відносин Постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2022 р. № 563.

7. Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 р. № 564.

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення системи оформлення прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення та Закон України від 19.10.2022 р. № 2698-IX.

УДК 347.68

DOI: 10.31733/17-03-2023-650-652

Тамара ЯРОШЕВСЬКА

професор кафедри

цивільно-правових дисциплін,

доктор юридичних наук, доцент

Максим ДРОЗДОВ

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ПРАВО НА СПАДКУВАННЯ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Спадкове право як підгалузь цивільного права завжди було предметом правового інтересу науковців. З розвитком суспільних відносин з'являються нові об'єкти, що належать людині, право власності на які може переходити в порядку спадкування. Попри те, що проблематика спадкування прав інтелектуальної власності досліджується науковцями, залишається багато невирішених питань, які потребують подальшого дослідження.

Спадкуванню прав інтелектуальної власності присвячені роботи таких вчених, як